

תומארכין

פחה או גאון ?

יותר ואני משחק ויוצר דבר חסר-זמן ומקום, אשר תכליתו היחידה היא הנצחת חוויה חד-פעמית. פחדי הוא הפחד מפני האדם העובר מולי ברחוב... ומכוחו הבלתי מרוסן... אין אמנותי באה לשמש קביום אתיים לצור פה... אני סוגד לדת שאינה קיימת ולכן היא אמיתית לגבי שנינו, אני — לעצבה, ור היא — להנחתי" סוף.

יותר ואני משחק ויוצר דבר חסר-זמן ומקום, אשר תכליתו היחידה היא הנצחת חוויה חד-פעמית. פחדי הוא הפחד מפני האדם העובר מולי ברחוב... ומכוחו הבלתי מרוסן... אין אמנותי באה לשמש קביום אתיים לצור פה... אני סוגד לדת שאינה קיימת ולכן היא אמיתית לגבי שנינו, אני — לעצבה, ור היא — להנחתי" סוף.

☆☆☆ הערכה בינלאומית

הזו סרטי שטרם נוצר. סרט קצר. שבע עד תשע דקות לערך. בשלב זה הוא קיים רק בדמיונו היוצר של צייר צעיר מבתיים, בן 28 וחצי, בעל חזות פנים וגוף המזכירים את דמותו של נפוליאון, לפחות כפי שהיא מופיעה בסרטים או בציורים היסטוריים. לפי גי שנה וחצי ביקשה הטלביזיה הצרפתית להסריט סרט קצר על יגאל תומרקין ויצירתו. יגאל הסכים, בתנאי שהוא עצמו יכתוב את התסריט. זו צריכה להיות תשובתו לכל ה"שאלות ולכל הפרשנות המסועפת לפסליו-ציוריו המוזרים, שהוצגו על פני אירופה וארצות-הברית, והחל מהשבוע מיצגות גם בשתי תערוכות-יחיד גדולות בתל-אביב, ב"ביתן הגנה רובינשטיין ובגלריה ישראל של סמואל ("סם") דובינר, שהוא אמרגנו. יכולה להתעורר מחלוקת על ההתרשמות החזיתית מיצירתו של תומרקין, כשם שהיא קיימת כבר כיום בין מעריציו של הצייר בעל השערות הדלילות והפנים ה"עגולות, הסבירים שהוא גאון ונביא, לבין לא-הסכידו, המולזלים בערך יצירתו (כמו הצייר משה ברנשטיין, שהפליט לעברו ה"שבוע בתגובה להתגרות: "פהח?"). אולם אין כל ויכוח על כך שהוא אחד היוצרים

א פחה. סרט קצר: פצצה מתפוצצת. פטריית להבות, עשן ואבק מתרוממת אל-על. צילומי נגיטיב ופורזיב של ההתפוצצות מתחלפים. ברקע קול ענות מלהמה. העשן מתפור ונמוג. תמונות של קירות ישנים, מקולפי טיח. קול קריין: "את אשר לא הרס האדם — הרס הזמן". ה"קירות המקולפים מתחלפים בצילומי מאדר-נות, מסכות, תמונות של ישו, יצירתו של פיקאסו — גוארניקה. ושוב, על רקע נקישת תופי טאפיטאם, נשמע קולו של הקריין: "וקורא האדם לעזרת האל והאל אינו משיב". יד מחטטת בערימת גרוטאות. הקריין: "החירה, היא קריטריון ראשוני ואיש". ה"מצלמה עוברת מקירות מטינוקן אל שיכור נים מכויעים והקריין ממשיך: "והכל מתכ" ער!"

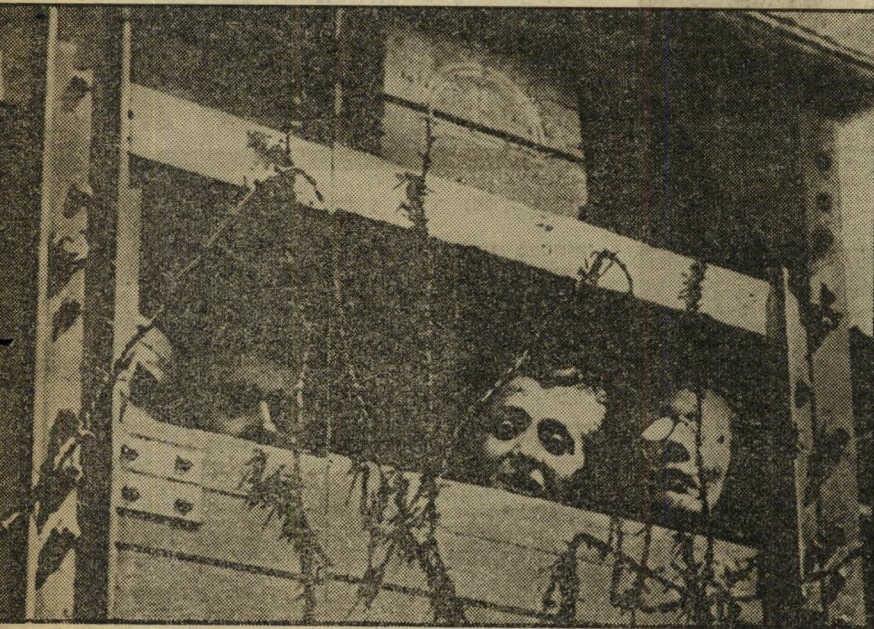
על רקע צילומי מוסיקה אלקטרונית וקול להבת ריתוך, מוסיקה של באן ההופכת ל"קול צפצוף, מתחלפים צילומים של תמונות, מסגרות, פרטים מתוך תמונות, הלקי פסל בלתי גמור, צילומים של כתובות ללא תוכן, אותיות ללא קשר, כובע מונח על שתי חנוף. הקריין מלחה בדבריו: "לכן העדפתי להג"ביל את עצמי על משטח מוגבל מראש ולקיים את חרותי הקטנה... להיות בדרך זה ולע"שות בו שימוש באמצעי הטכניקה המודרנית של המאה העשרים, לשבור את ההגמה של התכליתיות". קולו של קריין אחד מתערב: "מי אמר שמצירים רק במכחול ומפסלים רק בשיש?"

... שוב צילום של פצצה. צילומי זרעה, ידיים וכו'. המצלמה עוברת אל יד מצוירת. הקריין: "המשחק שאינו בא אלא לתועלת המשחק בלבד — תכלית זו הנה לגבי אמת שאינה תלויה בדבר, ולכן היא הטהורה ב"

☆☆☆ המורים נתנו כתיבות

ברגע בו מגלה העולם כוכב חדש, ימצאו תמיד אנשים שיאמרו: "אני תמיד

תמונה מונחת על הארץ

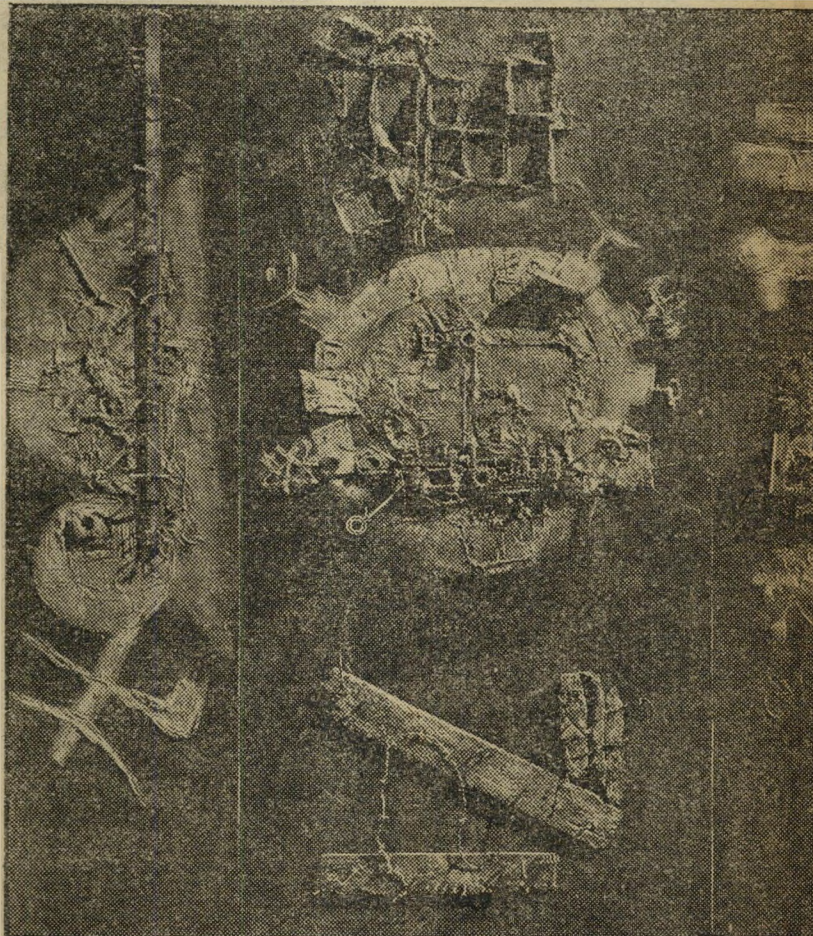
הפקוד

אחת מתמונות הזוועה המפורסמות והנפוצות ביותר ממלחמת העולם השנייה: ילדים מצייצים מבעד לחלון קרון המוביל אותם למחנה ההשמדה. חוויה חזונית מעין זו, השפיעה, בידועין או שלא בידועין, על ביצועה של אחת מיצירותיו המוכרות של יגאל תומרקין.

שדי לו בכך, קם ועווב את הכתה. אף לא מורה אחד היה יכול לשאת תל-מיד כזה. בגיל 11 ההליט שהקיבוץ הוא פתרון טוב בשבילו, שלחו אותו למוסד החינוכי בגניגרי. הוא החזיק מעמד בדיוק ארבעה חודשים. "הייתי קשור מדי לבית, לא סבלתי את המטפלות, הייתי בורח ל"קרובים בתל-עדשים וצורת".

שלחו אותו לבית-היג'ן בתל-אביב. שם החזיק מעמד שנתיים. ציוניו היו טובים, אבל בסדר ובמשמעת היה בלתי נסבל. הע"בירו אותו לבית-היג'ון בחילון. פרצה מל-חמת העצמאות. הערבים היו יורים בדרך, ויגאל חזר לבית-הספר תחכמוני בבתיים. כשסיים כתה ח' נשלח לבית-ספר מקצועי, מקס פיין. אז כבר משכו אותו דברים אחרים לגמרי. הוא, שבילה יותר על שפת הים מאשר בכיתה, נכנס לימיה של הפועל ונמשך לרומנטיקה של סירות-מרש. חבל היה על דמי הלימוד בבית-הספר. שלחו אותו ללמוד מקצוע. חדשיים עבד במוסף. בדואר, כמתקן טלפונים, החזיק מעמד חצי שנה. אחרי זה הניחו לו. שנה הסתובב מבלי עשות דבר. היה שרוץ בין הסירות, מפליג ביים, או עוסק בציוריו.

אותה תקופה כמעט שלא היה בבית. אפילו לאכול לא בא. בתו של החנוני ה"שכן, נעמי קנטי, צעירה בלונדית יפת

אחד הציורים האופייניים לסגנון יצירתו של יגאל תומרקין. על פני הבד הצבוע בצבעים כהים מופיעים תבליטים עשויים עץ, תייל דוקרני, ברגים, גלגלי-שיניים וברזל מולחם. דובינר מכנה יצירה זו בשם "הירושמה".